

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

หมู่บ้านเตี้ยกลางตั้งอยู่บนที่ไหล่เขาที่ระดับความสูงประมาณ 900 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล ห่างจากถนน สายบัว - ปอเกลือ ประมาณ 1.5 กิโลเมตร ในปี 2516 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนประจำหมู่บ้านขึ้นโดยมีตำรวจตระเวนชายแดนเป็นครูสอน ช่วงเวลานี้มีผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์มาก ทางรัฐบาลจึงประกาศให้เป็นพื้นที่สีชมพู และได้ทำการปราบคอมมิวนิสต์อย่างจริงจัง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2519 ผู้ก่อการร้ายคอมมิวนิสต์จึงค่อยหมดไป

ปัจจุบันได้มีการจัดตั้งสถานีนอนามัยขนาดกลางและโรงเรียนขยายโอกาสขึ้นประจำหมู่บ้าน นักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาวเขา ชาวบ้านมีการรักษาพยาบาลแบบทันสมัยมากขึ้น อาจจะเป็นเพราะในหมู่บ้านมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้าไปมีบทบาทมากขึ้น เช่น โทรทัศน์ โทรศัพท์ เป็นต้น เมื่อมีการเจ็บป่วยเกิดขึ้นชาวบ้านก็จะไปรับการรักษาจากสถานีนอนามัยประจำหมู่บ้าน แต่ก็ยังมีการรักษาแบบเลี้ยงผีและใช้สมุนไพรร่วมกันไปด้วย

อาชีพหลักของชาวลัวะ คือการปลูกข้าวไร่ และการขายของป่าให้กับคนพื้นราบ ปัจจุบันมีพ่อค้าคนกลางเข้ามารับซื้อของป่าและผลผลิตของชาวลัวะถึงในหมู่บ้าน อาชีพอีกอาชีพหนึ่งของชาวเผ่าลัวะก็คือการเป็นคณงานให้กับอุทยานแห่งชาติดอยภูคาชาวลัวะในหมู่บ้านเตี้ยกลางค่อนข้างจะทันสมัย เพราะในหมู่บ้านมีการคมนาคมสะดวก มีผู้คนพื้นราบไปเที่ยวและศึกษาวิจัยที่หมู่บ้านเตี้ยกลางกันมาก และที่สำคัญที่สุดก็คือมีการติดต่อกับคนพื้นราบอยู่เป็นประจำ จึงทำให้หมู่บ้านค่อนข้างเจริญและทันสมัยมากกว่าหมู่บ้านอื่นๆ ในละแวกนั้น ปัจจุบันชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธและนับถือผีควบคู่กันไป ถึงแม้ว่าความทันสมัยจะเข้าถึงหมู่บ้าน แต่ประเพณีต่างๆ ก็ยังคงมีอยู่เช่นเดิม เช่น พิธีไล่ไลด (หรือพิธีแห่) ซึ่งทำกันเป็นประจำทุกปี ในราวเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ดูจากลักษณะภายนอกจะเห็นว่าชาวลัวะมีรูปร่าง เตี้ย ล่ำ ผิวคล้ำ เย็นชา ไม่ค่อยพูดจากับคนแปลกหน้าแต่เมื่อเข้าไปใกล้ชิดจะเห็นว่าชาวลัวะกลุ่มนี้มีนิสัย สุภาพ อ่อนน้อม ซื่อาย เพราะมีความเชื่อว่าคนแปลกหน้าจะนำภัยอันตรายมาให้ อย่างไรก็ตามผู้วิจัยก็ยังไม่สามารถเข้าไปใกล้ชิดกับชาวเขาเผ่าลัวะได้มากเท่าใดนัก การที่จะเข้าไปใกล้ชิดสนิทสนมได้นั้นต้องเข้าไปฝังตัวอยู่กับชาวเขาเท่านั้น แต่ผู้วิจัยเองได้เข้าไปศึกษาเพียงเดือนละ 2-4 วัน กับชาวบ้าน และการใช้ภาษายังคงอาศัยล่ามประจำหมู่บ้านนั้น

2. สรุปและวิจารณ์ผลการศึกษา

1.1 การสำรวจพืชสมุนไพรที่นำมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันของชาวลัวะ จากผลการศึกษาครั้งนี้ ได้พบว่าชาวเขาเผ่าลัวะได้นำพืชสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน ประมาณ 32 ชนิด แต่ละชนิดมีประโยชน์แตกต่างกันไป เช่น เล็บมีอนาง (*Quisqualis indica* Linn.) มีประโยชน์คือ ใ้ราก นำไปต้มน้ำดื่มเป็นยาถ่ายพยาธิได้ หนาดใหญ่ (*Blumea balsamifera* Dc.) ชาวลัวะใช้ใบหนาดหั่นฝอยแล้วตากแดดมวนสูบ เพื่อรักษาอาการเลือดกำเดาไหล สาบเสือ (*Eupatorium odoratum* Linn.) ชาวลัวะใช้ใบตำละเอียด พอกบนบาดแผลช่วยห้ามเลือดได้ มหาศดำเขา (*Pleocnemia submembranacea* (Hayawa) Tagawa et K lwats.) ชาวลัวะใช้แช่น้ำดื่ม รักษาอาการท้องอืด ชบา (*Hibiscus rosa-sinensis* Linn.) ชาวเขาเผ่าลัวะใช้รากชบาและเหง้าแห้งต้มน้ำดื่ม รักษาอาการปวดประจำเดือนมาไม่ปกติ กวาวเครือ (*Milletia extensa* Benth.) ชาวลัวะให้แก่นต้นคองเหล้าดื่ม บำรุงร่างกาย ติง (*Tacca chantrieri* Andre) ชาวเขาเผ่า ลัวะใช้ทั้งต้นต้มน้ำดื่มแก้ท้องร่วง ชำคม (*Catimbiium Speciosum* Hoitt.) ชาวลัวะใช้ชำคมแช่น้ำดื่มเป็นยาถ่ายพยาธิ ช่อม (*Baphicacanthus cusia* Brem.) เผ่าลัวะใช้รากต้มน้ำดื่มรักษาไข้หวัด ต้มแก้ไอ ช่อมข้าง (*Phlogacanthus curviflorus* Nees) เผ่าลัวะใช้ใบต้มน้ำดื่มช่วยลดไข้ มะกอกไทย (*Spondias pinnata* Kurz) เผ่าลัวะนำเปลือกมาแช่น้ำดื่ม แก้อาการเบื่ออาหาร ว่านกริบแรด (*Angiopteris evecata* (Forst.) Hoffm.) เผ่าลัวะใช้ต้นว่านกริบแรดและต้นมหาศดำเขาแช่น้ำดื่ม แก้ท้องอืด ไฟเดือนห้า (*Asclepias curassavica* Linn.) เผ่าลัวะ ใช้ยางชาวทาสมานแผลในปาก มะเฟือง (*Averrhoa carambola* Linn.) เผ่าลัวะใช้รากต้มน้ำดื่มรักษานิ่ว ขมิ้นต้น (*Manhonia siamensis* Takeda) เผ่าลัวะ ใช้แก่นต้นฝนน้ำดื่มรักษาอาการท้องร่วง กะเม็ง (*Eclipta Prostrata* Linn) เผ่าลัวะ ใช้ทั้งต้นต้มน้ำอบตัวในกระโจม แก้อาการหนาวสั่น ถอบแถบเครือ (*Connarus Semidecandrus* Jack) เผ่าลัวะ ใช้รากฝนน้ำดื่ม รักษาอาการท้องร่วง คว่าตายหงายเป็น (*Kalanchoe pinnata* (Lamk.) Pers. เผ่าลัวะ ใช้ใบตำละเอียด พอกบาดแผลจากไฟไหม้ หรือน้ำร้อนลวก รัง (*Shorea siamensis* Mig) เผ่าลัว ใช้เปลือกต้นตำรอกับเหง้ากุ๊ก ทาบริเวณที่ปวดข้อช่วยคลายอาการปวดได้ ก่อโจม (*lithocarpus* sp.) เผ่าลัวะใช้ใบอ่อนอมและเคี้ยวแก้ปวดฟัน ว่านหอมแดง (*Eleuterine americana* Marr.) เผ่าลัวะ ใช้ลำต้นต้มน้ำทาแผลที่เกิดจากไฟไหม้หรือน้ำร้อนลวกทัน (*Phoebe tavoyana* (Meiss.) Hook.f. ใช้เปลือกแช่น้ำดื่มกินหรือใบสด ช่วยลดอาหารเป็นพิษหญ้าหนุตัน (*Dianella ensifolia*

Red.) เฝาลัวะ ใช้รากต้มน้ำดื่มรักษาวัช้ครอก (*Urena lobata* Linn.) เฝาลัวะ ใช้รากฝนน้ำดื่ม รักษาอาการท้องอืด คล้ำ หรือ แห้ง (*Schumanianthus dichotomus* Gagnep.) เฝาลัวะ ใช้เหง้าต้มรวมกับรากขบาต้ม รักษาอาการประจำเดือนมาไม่ปกติ หมักทุ้ม (*Rubus leucanthus* Hance) เฝาลัวะ ใช้รากต้มน้ำดื่มรักษาอาการไข้มาลาเรีย ต่อไล่ (*Allophyllus cobbe* (Linn.) Raeuschel) เฝาลัวะ ใช้ต้นต้มน้ำดื่มแก้แพ้ท้อง จืด (*Heliceres Plebeja* Kurz) เฝาลัวะ ใช้รากฝนน้ำดื่ม รักษาอาการปวดท้อง จากโรคกระเพาะ มังตาน , ทะโล้ (*Schima wallichii* Kort.) เฝาลัวะ ใช้ใบทะเล็ดและใบอ่อนสอยดาว นึ่งแล้วใส่เกลือให้วัวกินจะทำให้ร่างกายแข็งแรง ดินสูงคอย (*Paris ployrhlla* Smith.) เฝาลัวะ ใช้รากต้มน้ำดื่ม รักษาอาการประจำเดือนมาไม่ปกติ ขางขาว (*Xanthophyllum flavescens* Roxb.) เฝาลัวะ ใช้ใบขางขาวรวมกับเหง้าไหลฝนน้ำทาบริเวณตุ่มคันไหล (*Zingiber cassumnar* Roxb.) เฝาลัวะ ใช้เหง้าไหลฝนน้ำดื่มแก้ท้องเฟ้อ

สมุนไพรที่กล่าวมาผู้วิจัยได้ทราบว่าจะ นอกจากจะให้เป็นยาแล้ว ในทางตรงกันข้ามสมุนไพรบางชนิดก็มีพิษต่อร่างกาย ถ้าใช้มากเกินไป หรือใช้อย่างไม่ถูกวิธี จะทำให้เป็นพิษถึงตายได้ ดังนั้นการใช้สมุนไพรจึงควรใช้อย่างถูกต้อง และด้วยความระมัดระวัง ดังนั้นผู้วิจัยจึงอยากจะกล่าวถึงข้อดีและข้อเสียของการใช้สมุนไพร มีดังนี้

ข้อดี

1. ทำให้เกิดอาการพิษได้น้อย เนื่องจากสมุนไพรส่วนมากมีฤทธิ์อ่อน ก่อให้เกิดอาการพิษหรืออาการข้างเคียงน้อยกว่าการใช้ยาแผนปัจจุบัน
2. ช่วยประหยัดรายจ่าย เนื่องจากสมุนไพรมีราคาถูกกว่ายาแผนปัจจุบันมาก อีกทั้งสามารถปลูกและเตรียมเป็นยาใช้ได้เอง ซึ่งเป็นการช่วยประหยัดรายจ่ายในครอบครัวและช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศในการสั่งนำเข้ายาแผนปัจจุบันจากต่างประเทศ จึงสมควรที่จะสนับสนุนให้มีการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ให้มากยิ่งขึ้น เพราะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยลดดุลการค้ากับต่างประเทศได้ด้วย
3. เป็นที่พึ่งของคนในชนบทที่ห่างไกล คนที่อยู่ตามชนบทห่างไกลซึ่งไม่สะดวกที่จะเดินทางมารับการตรวจรักษาจากสถานบริการทางการแพทย์แผนปัจจุบันได้ หากในหมู่บ้านมีสมุนไพรที่เชื่อถือได้ปลูกไว้ ก็จะสามารถใช้รักษาโรคได้ โดยเฉพาะโรคที่มีอาการพื้น ๆ เช่น อาการท้องอืด ท้องเฟ้อ ท้องผูก ท้องร่วง เป็นต้น

4. ช่วยขจัดปัญหาการขาดแคลนยาในภาวะคับขัน ยาแผนปัจจุบันและวัตถุดิบที่ใช้ผลิตยาแผนปัจจุบันจำนวนมากต้องสั่งเข้าจากต่างประเทศ หากเกิดภาวะการขาดแคลนยาหรือในภาวะสงคราม การใช้สมุนไพรแทนยาแผนปัจจุบันจะเป็นสิ่งจำเป็นที่อำนวยความสะดวกอย่างยิ่ง

ข้อเสีย

1. ใช้ไม่สะดวก ยุ่งยาก เสียเวลา เช่น ในการรับประทานยาหม้อ ต้องเสียเวลาอุ่นยาทุกเช้าและเย็น
2. ฤทธิ์ไม่แน่นอน ยาสมุนไพรมีฤทธิ์อ่อน ออกฤทธิ์ช้า ต้องรับประทานเป็นเวลานาน ๆ และเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้เนื่องจากในสมุนไพรมีสารหลายชนิดอยู่รวมกัน ทำให้มีฤทธิ์ต้านกันเอง

สมุนไพรยังเป็นสิ่งที่คุ้นเคยกับคนไทยมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งในด้านเป็นยาบำบัดรักษาโรค นำมาใช้เป็นอาหาร และใช้เป็นส่วนประกอบในเครื่องสำอาง แม้ว่าในบางช่วงที่ผ่านมาความสนใจในการใช้สมุนไพรอาจจะลดลงไปบ้าง แต่ปัจจุบันสมุนไพรกลับมาได้รับความสนใจอีกครั้งหนึ่งโดยจะเห็นได้จากการที่รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุขได้สนับสนุนให้ประชาชนปลูกสมุนไพรภายในหมู่บ้านเพื่อรักษาตนเอง และสนับสนุนให้มีการนำสมุนไพรมาใช้รักษาผู้ป่วยในโรงพยาบาลชุมชน จึงเป็นนิมิตหมายอันดีที่ประชาชนได้ให้ความสนใจใช้สมุนไพรกันอย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการรักษาโรค เพื่ออนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายของครอบครัว แทนการซื้อยาแผนปัจจุบันมาใช้ อีกทั้งเป็นการช่วยประเทศชาติในการลดดุลการค้าที่จะต้องสั่งซื้อยาจากต่างประเทศเข้ามาใช้เป็นอย่างมากอีกด้วย อย่างไรก็ตามยังมีบุคคลอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่กล้าใช้สมุนไพร บางคนอยากลองใช้แต่ไม่รู้วิธีใช้ ปัจจุบันจึงมีการรณรงค์และส่งเสริมการใช้สมุนไพร ทั้งในภาครัฐบาลและเอกชน ทางภาครัฐ โดยกระทรวงสาธารณสุขได้จัดให้มีวิธีการพัฒนาสมุนไพรและการแพทย์แผนไทยในงานสาธารณสุขมูลฐาน คือ

1. สนับสนุนและพัฒนาวิชาการและเทคโนโลยีพื้นบ้าน อันได้แก่ การแพทย์แผนไทย เภสัชกรรมแผนไทย การนวดไทย สมุนไพร และเทคโนโลยีพื้นบ้าน เพื่อใช้ประโยชน์ในการแก้ปัญหาสุขภาพชุมชน ซึ่งอาจส่งเสริมให้เป็น " อาชีพทางเลือก " หรือ " ธุรกิจชุมชน " ในอนาคตได้

2. สนับสนุนและส่งเสริมการดูแลสุขภาพของตนเองโดยใช้สมุนไพร การแพทย์พื้นบ้าน การนวดไทย ในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นระบบสามารถปรับประสานการดูแลสุขภาพในแผนปัจจุบันได้

ปัจจุบันได้มีการพยายามศึกษาค้นคว้า วิจัย และพัฒนาจากสมุนไพรเพื่อให้สามารถนำมาใช้ในรูปแบบที่สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น เช่น นำมาบดเป็นผงบรรจุลงในแคปซูล นำมาเตรียมในรูปแบบครีมและยาขี้ผึ้ง เป็นต้น สำหรับการนำสมุนไพรมาใช้เป็นยาแผนปัจจุบันนั้นจำเป็นต้องผ่านขั้นตอนการวิจัยและการทดสอบต่างๆ หลายขั้นตอน ทำให้ต้องเสียเวลา และค่าใช้จ่ายมากทีเดียว

3. ข้อเสนอแนะสำหรับสำนักงานวิจัยในอนาคต

1. การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาวงศ์เฉพาะตัวเพียงเผ่าเดียว หากมีการวิจัยครั้งต่อไป ควรจะทำการศึกษาเปรียบเทียบในแต่ละเผ่า ตั้งแต่ 2 เผ่าขึ้นไป
2. การทำหัตถ์วิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาในเรื่องสมุนไพรเพียงอย่างเดียว หากมีการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเรื่องพืชหลาย ๆ ชนิด เช่น พืชอาหาร พืชใบชา และพืชเศรษฐกิจ เป็นต้น
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้เป็นข้อมูลพื้นฐานควรทำการวิจัยให้ต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุดของการวิจัย